

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 023 40/99-1093
Signatura: vb3ns102

Oblastní pracoviště č. 2 Střední Čechy
Okresní pracoviště Kladno

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Zařízení:	Speciální mateřská škola pro zrakově postižené Moskevská 3083, 272 04 Kladno
IZO:	108 002 446
Identifikátor ředitelství:	600 044 645
Ředitelka zařízení:	Zdena Čambálová
Zřizovatel:	Město Kladno, náměstí Starosty Pavla 44, 272 00 Kladno
Príslušný školský úřad:	ŠÚ Kladno, Víta Nejedlého 1575, 272 00 Kladno
Termín inspekce:	2. a 3. února 1999
Inspektoři:	Jitka Kozáková
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Řízení školy Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Informační výpis ze sítě škol a školských zařízení, jmenovací dekret ředitelky, povinná dokumentace dle § 45b zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, roční plán, plány výchovně-vzdělávací práce, individuální vzdělávací plány dětí, vnitřní řád, záznamy z jednání pedagogických a pracovních rad, hospitační záznamy, personální dokumentace.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Základní informace o škole

Speciální mateřská škola poskytuje komplexní péči zrakově postiženým dětem a poradenské služby jejich rodičům. Její činnost je založena na každodenní úzké spolupráci pedagogů a pracovníků zdravotnického resortu. Ortooptická péče je hrazena zdravotními pojišťovnami.

Rozhodnutí o vřazení provádí ředitelka na základě doporučení očního lékaře. Přijímány jsou převážně děti s amblyopií a strabizmem, ojediněle i jinými vadami či poruchami binokulárního vidění. Mateřskou školu zpravidla nenavštěvují až do nástupu plnění povinné školní docházky, ale pouze do doby zlepšení zrakových funkcí.

U uvedených vad to je v průměru dva až šest měsíců, poté se vrací do „kmenové“ mateřské školy. Ve většině případech škola zajišťuje před a pooperační rehabilitaci. Protože spádovou oblastí mateřské školy je celý kladenský okres, vychází ředitelka vstříc rodičům tím, že přijímá také sourozence zdravotně postižených dětí.

Ředitelka dle ustanovení § 3 odst. (10) vyhlášky č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, rozhodla v obou třídách o výjimce z počtu zapsaných dětí.

1 Koncepční záměry, plánování-výchovně vzdělávacího procesu

Škola má písemně zpracovanou koncepci svého rozvoje, která odpovídá jejím specifickým cílům. Je zaměřena na zkvalitňování speciální péče, tj. zlepšení všech podmínek (personálních, materiálních, podmínek pro spolupráci s odborníky...) pro reedukaci a rehabilitaci zrakových funkcí.

Roční plán není časově a obsahově strukturován, deklaruje ale konkrétní úkoly v oblasti personální, materiálně-technického vybavení, ve výchovně-vzdělávací oblasti pak uvádí konkrétní aktivity, které vycházejí z koncepčních záměrů. Kvalita plnění vytýčených úkolů není dostačujícím způsobem průběžně hodnocena, hlubší analýzu dosažených výsledků ředitelka neprovádí ani na konci školního roku. Závěrečné hodnocení se zaměřuje na posuzování kvality jednotlivých akcí školy, možnost jeho využití jako prostředku účinné zpětné vazby je minimální. Samostatně je vypracován plán kontrol.

Ve výchovně-vzdělávacím procesu škola pracuje podle vlastních plánů, které převážně vycházejí ze schváleného Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy dále rozpracovaného do časově tematických plánů a zohledňuje v nich specifické cíle v oblasti speciální péče. Plány se ve velké míře orientují na rozvoj hrubé i jemné motoriky (především grafomotoriky), která významně přispívá k rehabilitaci zrakových funkcí. Do vzdělávacího programu jsou proto stabilně včleněny různé tělovýchovné aktivity včetně plavání. Větší prostor je také věnován výtvarným činnostem, při kterých lze přirozenými metodami provádět zraková cvičení zaměřená na vytváření správných návyků při „práci očí“.

Ve speciální péči učitelek jsou využívána pleoptická cvičení „do blízka i v prostoru“, která prohlubují účinnost ortoptických opatření zdravotníků. Rozpis pleoptických cvičení, jež učitelkám připravuje zdravotní sestra, nahrazuje individuální výchovně-vzdělávací plány. Učitelky mají k dispozici podrobné metodické materiály pro zraková a orientační cvičení.

Pro děti slabozraké jsou vypracovány individuální vzdělávací programy na základě konzultací a doporučení pracovníků speciálně pedagogického centra pro zrakově postižené.

Kvalitní koncepce celkového rozvoje školy vychází z jejích konkrétních podmínek. Dlouhodobému výhledu odpovídá i plánování výchovně-vzdělávací práce. Rezervy jsou ve vlastním hodnocení práce školy a v jeho využití jako prostředku funkční zpětné vazby. Koncepce školy i oblast plánování vykazují nadprůměrnou úroveň.

2 Odborné a pedagogické řízení

2.1 Organizační struktura

Do funkce ředitelky byla paní Zdena Čambálová jmenována s účinností od 1. srpna 1995 na základě výsledku konkurzu, řízením školy byla ale pověřena již k datu 1. září 1994.

Organizační struktura školy je jednoduchá, všichni pracovníci jsou přímo podřízeni ředitelce. Jejím zastupováním je písemně, s konkrétně vymezenými kompetencemi, pověřena jedna z učitelek. Všichni zaměstnanci znají své povinnosti, mají je uvedeny v pracovních náplních.

Poradním orgánem ředitelky je pedagogická rada. V jejích jednání je zastoupeno jak řešení pedagogické problematiky, tak provozně organizačních úkolů. Potřebná pozornost je věnována didaktickým a metodickým otázkám především z oblasti speciální péče formou přenosu informací z absolvovaných odborných seminářů. V rámci rady ředitelka koriguje i způsob plánování výchovné práce.

Provozní problémy jsou řešeny operativně při provozních poradách, ze kterých jsou pořizovány zápisy s konkrétními závěry a adresnou zodpovědností.

Seznámení všech pracovníků s pracovním řádem čj. 16 969/96-42 pro zaměstnance škol a školských zařízení je prokazatelné.

Škola nemá kromě vnitřního řádu pro rodiče vypracované žádné vlastní vnitroorganizační normy. Uvedený řád dobře postihuje režim zařízení, rodiče i zaměstnanci s ním byli seznámeni.

Organizační struktura školy dobře vyhovuje jejím potřebám, je hodnocena jako nadprůměrná.

2.2 Personální struktura

V čtyřčlenném pedagogickém sboru včetně ředitelky jsou všechny jeho členky pedagogicky i odborně způsobilé v oblasti předškolní výchovy, rozšiřující studium speciální pedagogiky absolvovala pouze ředitelka, a to v oboru somatopedie. Požadovanou tyflopedickou specializaci nesplňuje žádná z pracovníků. Jedna učitelka si doplňuje bakalářským studiem speciálně pedagogickou odbornost. Pedagogický sbor je stabilizovaný, pouze jedna učitelka má uzavřenou pracovní smlouvu na dobu určitou.

Další speciální pedagog ve smyslu ustanovení § 4 odst. (1) vyhlášky č. 127/1997 Sb. ve škole nepůsobí. Zraková a orientační cvičení jsou začleněna do denního výchovně-vzdělávacího procesu a vykonávají ji „třídní“ učitelky. Za stávající situace, kdy značné procento přijatých dětí má také vadu výslovnosti, je žádoucí zajistit individuální reedukaci řeči a rozšířit tak oblast speciální péče o péči logopedickou. Další pedagog by pak v souladu s výše citovaným ustanovením vyhlášky č. 127/1997 Sb. do doby vymezené pro zraková a orientační cvičení začlenil také logopedickou péči v poměru stanoveném ředitelkou. Záměr zajistit odpovídající personální strukturu je obsažen též v ročním plánu školy. Má, kromě uvedeného důvodu, opodstatnění i proto, že většinu dětí rodiče dovážejí z okolních vesnic. Ambulantní péči klinického logopeda se svými dětmi neabsolvují většinou pro její časovou náročnost.

Koordinace činností pedagogických a provozních pracovníků, které se podílejí na zajištění chodu zařízení, je realizována promyšleně. Provoz mateřské školy dále zajišťují kuchařka, vedoucí stravovny, uklízečka a prادلena.

Složení pedagogického sboru umožňuje bez problémů realizovat vzdělávací program. Pedagogická způsobilost sboru je vynikající, odborná má podprůměrnou úroveň. Personální struktura sice umožňuje zajistit bezproblémový chod zařízení, ale pro zajištění speciální individuální péče chybí další pedagog. Oblast je hodnocena jako průměrná.

3 Kontrolní systém, kontrola a hodnocení

Ředitelka vykonává kontroly podle plánu, který komplexně postihuje všechny oblasti života školy. Výsledky kontrol vyhodnocuje a projednává se všemi pracovníky. Průběh výchovně-vzdělávací činnosti sleduje hospitacemi a neformálními každodenními vhledy do jednotlivých tříd. Analýzu hospitační činnosti provádí s učitelkami individuálně. Zápisy z hospitací naznačují větší zaměření na hodnocení organizace činností než na volbu metodických a didaktických postupů. Stanovení účinných formativních opatření bylo zjištěno jen ojediněle.

Při společné hospitaci pracovníce ČŠI a ředitelky bylo zjištěno, že ředitelka dovede dobře postihnout pedagogickou problematiku sledovaných činností, rozlišit a formulovat pozitiva a negativa v práci učitelek.

Systém hodnocení pracovníků je vyhovující. Ředitelka s ním prokazatelně seznámila všechny zaměstnance, při přidělování nenárokových složek platu z něj vychází.

Kontrolní systém je účinný s rezervami v hlubší analýze výchovně-vzdělávacího procesu a přijímání takových opatření, která by systematicky zvyšovala jeho kvalitu. Kontrolní systém má spíše nadprůměrnou úroveň, hodnotící systém vykazuje nadprůměrnou kvalitu.

4 Informační systém - vnitřní a vnější

Informace dlouhodobější platnosti jsou sdělovány při jednání pedagogické rady, denní informovanost je zajišťována ústními pokyny. V oblasti speciální péče a spolupráce s ortoptistkou pak prostřednictvím nástěnek, na kterých jsou uváděny pokyny pro práci s jednotlivými dětmi.

Vnější informační systém je dobře promyšlený. Rodiče, jimž jsou sdělení průběžně zveřejňována na nástěnkách, mají přehled o výchovném programu a aktivitách školy, o postupech a způsobech práce ortoptistky i o učitelkami prováděných pleoptických cvičeních, která pak s dětmi mohou pro intenzivnější reedukaci a rehabilitaci realizovat sami doma.

O práci školy jsou dobře informováni také pediatři.

Oba informační systémy, vnitřní i vnější, mají nadprůměrnou úroveň.

5 Vedení povinné dokumentace

Mateřská škola vede povinnou dokumentaci v souladu s ustanovením § 45b zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších novel.

Vedení povinné dokumentace má nadprůměrnou úroveň.

6 Plnění učebních plánů a osnov, popřípadě jiných schválených učebních dokumentů

Vzdělávací program školy je průběžně realizován a doplňován četnými netradičními aktivitami.

Mateřská škola vytváří optimální podmínky pro osobnostní rozvoj dětí a poskytuje cílenou, systematickou přípravu na povinnou školní docházku v rámci skupinové i individuální péče. Pravidelně prováděná pleoptická cvičení do blízka současně příznivě ovlivňují i rozvoj grafomotorických dovedností dětí.

Speciální péče je prováděna důsledně, přirozenými a pro děti zajímavými metodami a formami práce s využitím speciálních pomůcek.

Plnění přijatého výchovně-vzdělávacího programu má nadprůměrnou úroveň, velmi kvalitně je realizována speciální péče. Školou přijatý vzdělávací program je kvalitně naplňován, oblast lze hodnotit jako nadprůměrnou.

7 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům

Rozpočet umožňuje škole bez problémů realizovat vzdělávací program.

Využití pracovní doby učitelek vykazuje nižší efektivitu v době od 6:30 hod, kdy nastupují učitelky obou tříd, přestože většina dětí přichází až po 7:15 hod a v odpoledních hodinách v době od 16:00 hod do 16:30 hod, kdy ve škole zůstávají 3 děti.

Vyšší překrývání pracovní doby učitelek než stanoví příloha nařízení vlády č. 68/1997 Sb., kterým se stanoví míra vyučovací povinnosti učitelů a míra povinnosti výchovné práce ostatních pedagogických pracovníků ve školství, vyplývá z absence dalšího speciálního pedagoga. Jedna z učitelek v době, kdy je ve třídě přítomna většina dětí, vždy s některým z nich provádí speciální cvičení pro zrakovou práci do blízka.

Škola získává prostředky i formou sponzorský darů, které využívá především na zakoupení speciálních pomůcek pro práci ve třídě i pro práci ortoptistky a dále k financování některých akcí.

Finanční prostředky jsou čerpány převážně efektivně, uvedená oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

8 Hodnocení materiálně-technických podmínek výchovně-vzdělávací činnosti

Škola sídlí v části dobře udržovaného jednopatrového objektu, který je majetkem jejího zřizovatele (ve druhé části je městská knihovna).

Členité uspořádání nevelkých tříd poskytuje dětem mnoho podnětů pro rozvoj námětových her, motivuje je k tvořivé aplikaci vlastních poznatků a zkušeností. Hračky a pomůcky jsou jim volně dostupné.

Šatna, sociální zařízení a kabinet na pomůcky jsou v každém poschodí, samostatné pro každou třídu. K dispozici jsou rovněž dvě víceúčelové místnosti využívané jako tělocvičny a pro odpolední odpočinek. Ke zlepšení jemné motoriky dětí byla zřízena keramická dílna, škola získala i keramickou pec.

Pracovna ortoptistky je v přízemí, kuchyně v suterénní části budovy.

Škola má dostatek speciálních pomůcek a hraček pro námětové, konstruktivní i tvořivé hry. Audiovizuální pomůcky jsou v praxi vzhledem k četnosti pleoptických a ortoptických cvičení využívány minimálně, škola má proto k dispozici jen magnetofonové a CD přehrávače.

Prostorové podmínky dobře vyhovují potřebám školy, jsou spíše nadprůměrné. Vybavení školy běžnými i speciálními pomůckami je nadprůměrné.

9 Hodnocení psychohygienických podmínek

Prostředí mateřské školy respektuje hygienické i estetické požadavky, je čisté, vkusně upravené a didakticky podnětné.

Výchovně-vzdělávací program důsledně respektuje hledisko individuální přiměřenosti a náročnosti. Režim dne je zpracován na konkrétní podmínky školy a s ohledem na psychohygienické požadavky pro děti předškolního věku.

V průběhu dne jsou dodržovány doporučené intervaly pro stravování, je zajištěn pitný režim. Denně jsou zařazována krátká tělesná cvičení a pobyt venku.

Zvýšení počtu přijatých dětí oproti ustanovení § 3 odst. (2) vyhlášky č. 127/1997 Sb. nemá negativní vliv na psychohygienické podmínky. Hygienická kapacita školy rozhodnutím ředitelky o výjimce z počtu zapsaných dětí není překročena.

Doba odpoledního spánku se řídí individuálními potřebami dětí, nespícím jsou nabízeny odpočinkové a relaxační činnosti. Těmto požadavkům odpovídá i organizace odpoledního režimu.

Tepelné a světelné podmínky jsou vyhovující.

Psychohygienické podmínky jsou vytvářeny promyšleně, oblast je hodnocena jako nadprůměrná.

10 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

speciální péče

Speciální péče je realizována průběhu celého dne individuálně i kolektivně. V kolektivních formách učitelky zařazují především orientační cvičení v prostoru prostřednictvím různých her. Individuální práce spočívá především v utváření dovednosti správné „práce očí“, tj. dosáhnou rovnováhy oko-hybných svalů. Děti se rovněž učí správně pracovat s korektivními optickými pomůckami a okluzorem. Děti jsou vedeny k uvědomění si nutnosti používání speciálních pomůcek a k aktivnímu přístupu ke všem aktivitám, které vedou ke zlepšení zrakových funkcí. Ke vzbuzení zájmu dětí o tyto činnosti učitelky volí přiměřenou motivaci a připravují si velké množství pracovního materiálu. O dobré kvalitě speciální péče svědčí i skutečnost, že u některých dětí dochází ke zlepšení stavu bez původně předpokládaného operačního zákroku (dosahování dobrých výsledků také závisí na důsledném přístupu a spolupráci rodičů). Včasná nápravně léčebná opatření v předškolním věku snižují počet dětí, u kterých přetrvává vada či porucha zrakových funkcí i v době povinné školní docházky.

Péče ortoptistky, prováděná v rámci denního režimu školy, spočívá ve zvláštních cvičeních zraku na různých speciálních přístrojích a s využitím ortoptických pomůcek. Pozitivem je, že v případě potřeby může dítě po ukončení docházky do mateřské školy pokračovat v ambulantní péči ve stejném, pro něj známém prostředí.

řízené činnosti

Hlavním rysem sledovaných výchovně-vzdělávacích činností bylo zaměření na rozvoj osobnosti dítěte s uspokojováním jeho individuálních potřeb a většinou zachováním optimální zátěže a přiměřených nároků. Ve vzdělávacím procesu je ve větší míře zařazována práce s jedním dítětem či malou, dvou až čtyřčlennou skupinou. Obecně lze ale konstatovat, že vyšší kvalitu, co se týče přiměřenosti úkolů, užitých prostředků a metod, vykazují individuálně organizované než skupinové řízené činnosti. Toto zjištění vyplývá z hospitací vykonaných v průběhu inspekce. Ve sledovaných činnostech učitelky při práci s heterogenní věkovou skupinou volily stejné úkoly i didaktické postupy bez ohledu na věkové zvláštnosti dětí.

Vyučující k práci přistupují tvořivě, využívají netradičních metod a didaktických postupů. Při programově řízených činnostech byly komplexně plněny úkoly výchovných

složek, jednotlivé výchovy se vzájemně prolínaly. Promyšleně byly využívány pomůcky i další materiál.

Speciální péče je hodnocena jako nadprůměrná, oblast výchovně-vzdělávací práce jako spíše nadprůměrná.

11 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Prioritou výchovného působení je osobnostní rozvoj každého dítěte v rámci jeho aktuálních možností. Učitelky volí přiměřeně náročné výchovné a vzdělávací cíle. Velký prostor je věnován zrakovým cvičením, péče o rozvoj zrakových funkcí prolíná celým denním režimem. Důraz je rovněž kladen na vytváření a upevňování návyků souvisejících s péčí o optické pomůcky.

Opomíjeny nejsou ani mravní a společenské návyky dětí i osvojování pracovních a sebeobslužných stereotypů. U všech učitelek byla zřejmá důslednost a volba adekvátních prostředků a metod. Chování dětí během inspekční činnosti dokladuje, že učitelky dosahují v pedagogickém procesu velmi dobrých výsledků.

Pedagogické pracovnice vytvářejí pro osobností rozvoj dětí velmi dobré podmínky, oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

ZÁVĚRY

Řízení školy

Koncepce školy, oblast plánování, organizační struktura, hodnotící i informační systém, vedení povinné dokumentace a plnění přijatého výchovně-vzdělávacího programu vykazují nadprůměrnou úroveň. Personální struktura není optimální, škola postrádá dalšího pedagoga pro zajištění individuální speciální péče (zrková a orientační cvičení, logopedickou péči), oblast je hodnocena jako průměrná. Kontrolní systém vykazuje dílčí nedostatky především v hlubší analýze zjištěného stavu a přijímání účinných formativních opatření, je hodnocen jako spíše nadprůměrný, stejně jako oblast efektivního čerpání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Podmínky a průběh vzdělávání

Prostorové podmínky pro realizaci výchovně-vzdělávacího programu a výsledky vzdělávacího procesu jsou hodnoceny jako spíše nadprůměrné. V oblasti materiálního vybavení, vytváření psychohygienických podmínek a speciální péče je škola hodnocena jako nadprůměrná. Pedagogická způsobilost sboru je vynikající, jeho odborná způsobilost je podprůměrná.

Řízení školy, podmínky a průběh vzdělávání jsou celkově hodnoceny jako spíše nadprůměrné.

Doporučení ředitele školy

- zkvalitnit hodnocení práce školy a účinně ho využívat jako nástroje zpětné vazby

- posílit personální obsazení školy o dalšího pedagoga, který by zajišťoval individuální speciální péči
- v kontrolní činnosti se zaměřit na hlubší analýzu výchovně-vzdělávacího procesu a stanovovat formativní opatření vedoucí k jeho průběžnému zkvalitňování
- zvyšovat tyfopedickou odbornost pedagogického sboru

razítko

Podpis inspektorky:

Jitka Kozáková v.r.

V Kladně dne 17. února 1999

Přílohy: 0

Inspekční zprávu jsem převzala dne 17. února 1999

razítko

Podpis ředitelky školy Zdena Čambálová v.r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: Město Kladno	1999 02. 25.	023 61/99-1093
Školský úřad: Kladno	1999 02. 25.	023 60/99-1093

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly vzneseny.